

Σχηματισμός Κυβέρνησης και εκλογή ΠτΔ

του Πέτρου Ι. Παραρά

Σε προγενέστερο κείμενό μου (Ελεύθερος Τύπος, 19.10.2014), είχα διατυπώσει την γνώμη ότι, πριν από τον σχηματισμό Κυβέρνησης, με τήρηση των διαδικασιών του άρθρου 37Σ, δεν είναι δυνατή η συγκρότηση της Βουλής σε σώμα που όμως είναι προϋπόθεση για την εκλογή ΠτΔ (άρθρ. 32 παράγρ. 4 εδ.β' Σ).

Ήδη, μετά τη δημοσίευση του πρ. δ/τος 173/31.12.2014 (Α' 277), περί διαλύσεως της Βουλής και προκήρυξης εκλογών για την 25^η Ιανουαρίου 2015 ισχύουν τα εξής:

1. Στις 26/1, εφόσον επιτυγχάνεται απόλυτη πλειοψηφία βουλευτών (151), ο ΠτΔ διορίζει υποχρεωτικώς ως Πρωθυπουργό τον αρχηγό του πρώτου κόμματος. Αν η πλειοψηφία είναι σχετική, ο ΠτΔ παρέχει στον αρχηγό του σχετικώς πλειοψηφήσαντος κόμματος διερευνητική εντολή για την δυνατότητα σχηματισμού Κυβέρνησης που να απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της Βουλής, άλλως η εντολή παρέχεται στον αρχηγό του δευτέρου και κατόπιν του τρίτου σε κοινοβουλευτική δύναμη κόμματος.

2. Δοθέντος ότι κάθε εντολή διαρκεί τρεις ημέρες (άρθρ. 37 παράγρ. 3Σ), ο κύκλος ολοκληρώνεται το αργότερο την 3/2 ή και νωρίτερα, εφόσον ο αρχηγός ενός κόμματος δεν εξαντλήσει το τριήμερο.

3. Αν οι εντολές δεν τελεσφορήσουν, ο ΠτΔ καλεί, το αργότερο την 4/2, τους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στην Βουλή, μήπως σχηματίσουν Κυβέρνηση που να απολαύει της εμπιστοσύνης της Βουλής, ή, διαφορετικά, Κυβέρνηση «από όλα τα κόμματα της Βουλής για την διενέργεια εκλογών» (άρθρ. 37παρ.3Σ). Αν τα κόμματα συμφωνήσουν σε «Κυβέρνηση εκλογών», ο ΠτΔ, στις 4/2 ή 5/2 το αργότερο λόγω του εξαιρετικώς επείγοντος του θέματος, δέχεται την παραίτηση της Κυβέρνησης, διορίζει την υποδειχθείσα από τα κόμματα και διαλύει την Βουλή την επομένη της συγκλήσεώς της (6/2) και προκηρύσσει εκλογές.

4. Αν οι παραπάνω διαδικασίες δεν αναδείξουν Κυβέρνηση στο διήμερο 4-5/2, την επομένη (6/2) η παρούσα Κυβέρνηση παραιτείται και ο ΠτΔ αναθέτει τον σχηματισμό Κυβέρνησης (υπηρεσιακής) σε ένα από τους προέδρους των ανωτάτων δικαστηρίων και διαλύει την Βουλή, προκηρύσσοντας εκλογές. Στην περίπτωση αυτή, για να μη παρατείνεται η ακυβερνησία, το Σύνταγμα δεν τάσσει προθεσμία για την διάλυση, δηλαδή ο ΠτΔ υποχρεούται να διαλύσει την Βουλή στις 6/2 και να προκηρύξει εκλογές.

5. Τι θα γίνει όμως με τη νέα Βουλή που έχει συγκληθεί για την 5/2; Αυτή η Βουλή θεωρητικώς έχει εκλεγεί για να ασκήσει τα καθήκοντά της επί μια τετραετία. Απλώς, η πρώτη της προτεραιότητα είναι να εκλέξει τον νέο ΠτΔ, όχι ότι αυτή η συγκεκριμένη Βουλή υποχρεωτικώς πρέπει να τον εκλέξει, αφού πρέπει προηγουμένως «να έχει συγκροτηθεί αυτή σε σώμα»(άρθρ. 32 παρ. 4 εδ. β΄Σ). Πότε όμως συμβαίνει αυτό; Κατ' εφαρμογή του Κανονισμού της Βουλής (ΚΒ) ισχύουν τα εξής:

6. Στις 5/2, ημέρα Πέμπτη, συγκαλείται η Βουλή σε εναρκτήρια Συνεδρίαση την οποία διευθύνει ο προσωρινός Πρόεδρος, δηλ. ο πρώτος αντιπρόεδρος της προηγούμενης Βουλής, και κατ' αυτήν δεν μπορεί να γίνει καμία συζήτηση πλην της ορκωμοσίας των παρευρισκομένων βουλευτών (άρθρ. 1 και 3ΚΒ). Την επομένη ημέρα (6/2) ο προσωρινός πρόεδρος καλεί τους βουλευτές να εκλέξουν τον Πρόεδρο της Βουλής. Υποβολή υποψηφιότητας δεν είναι παραδεκτή. Της εκλογής του Προέδρου δεν προηγείται συζήτηση. Ο Πρόεδρος της Βουλής εκλέγεται με μυστική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, άλλως η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους και εκλέγεται αυτός που έλαβε τις περισσότερες (άρθρ. 7ΚΒ).

7. Η Βουλή, υπό την προεδρία τώρα του νέου Προέδρου της, «κατά την αμέσως επόμενη συνεδρίαση» (δηλαδή την 7/2 ή 8/2) εκλέγει το Προεδρείο της, δηλαδή τους Αντιπροέδρους, Κοσμήτορες και Γραμματείς με μυστική ψηφοφορία, υποβολή δε υποψηφιότητας και για τις θέσεις αυτές δεν είναι παραδεκτή (άρθ. 8ΚΒ). Μόνον μετά την ολοκλήρωση και της διαδικασίας αυτής η Βουλή έχει συγκροτηθεί σε σώμα, όπως απαιτεί το Σύνταγμα για την

εκλογή του ΠτΔ. Τέλος, στο άρθρο 2 ΚΒ ορίζεται ότι η κήρυξη της έναρξης των εργασιών της Βουλής γίνεται από τον ΠτΔ ή τον πρωθυπουργό «μετά την εκλογή του Προεδρείου της Βουλής» (άρθρ. 2ΚΒ) Η τελετή δε αυτή μπορεί να γίνει και την επομένη ημέρα (δηλ. 8/2 ή 9/2).

8. Αμέσως δε μετά, ή την επομένη ημέρα (9/2 ή 10/2), η Βουλή εκλέγει ΠτΔ με 180 ψήφους, άλλως η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται «μέσα σε πέντε ημέρες», δηλαδή ακόμη και την επομένη, απαιτούνται δε μόνο 151 ψήφοι. Μόνο δε αν δεν επιτευχθεί η απόλυτη αυτή πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται «ύστερα από πέντε ημέρες», ήτοι το νωρίτερο την 17/2 και τότε εκλέγεται ΠτΔ αυτός που συγκέντρωσε την σχετική πλειοψηφία. Αυτός είναι ο οδικός χάρτης των πολιτικών εξελίξεων.

9. Με τα δεδομένα όμως αυτά, οι μεν διαδικασίες για τον σχηματισμό βιώσιμης Κυβέρνησης, εφόσον απέτυχαν όλες οι προσπάθειες του ΠτΔ, τερματίζονται το αργότερο την 6/2, ημέρα κατά την οποία διορίζεται η “υπηρεσιακή” Κυβέρνηση, αυθημερόν δε διαλύεται υποχρεωτικώς η Βουλή με προκήρυξη νέων εκλογών, προτού μάλιστα αυτή προλάβει να εκλέξει τον οριστικό Πρόεδρό της. Δεν μπορεί, εντεύθεν, να υποστηριχθεί η γνώμη ότι, παρά ταύτα, η ζωή της Βουλής αυτής δύναται να παραταθεί, μη υπογραφομένου του διατάγματος διάλυσής της, για ένα δεκαήμερο ακόμη, ώστε να εκλέξει τουλάχιστον τον νέο ΠτΔ. Τέτοια προεδρική αδράνεια θα αποτελεί ευθεία παράβαση του άρθρ. 37 παρ.3, τελευτ. εδάφ. Σ.

10. Για να αποφύγει λοιπόν το εκλογικό σώμα και άλλη ταλαιπωρία, η μόνη οδός είναι, αν δεν υπάρξει αυτοδυναμία, οι αρχηγοί των κομμάτων να συμφωνήσουν οπωσδήποτε σε σχηματισμό Κυβέρνησης έστω μειοψηφίας, η οποία όμως να απολαύει της εμπιστοσύνης της Βουλής με τις προϋποθέσεις του άρθρου 84Σ.

Ο Πέτρος Ι. Παραράς είναι

Επίτ. Αντιπρόεδρος ΣτΕ

Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου.